

LEOPOLDOV

1/2021

DNES

...d'akujeme...

Testovanie unavuje všetkých, nakazených neubúda

Na prelome októbra a novembra Slovensko absolvovalo prvé plošné testovanie obyvateľstva a v Leopoldove bolo identifikovaných najmenej 14 pozitívnych občanov (údaj nezachytáva tých pozitívnych, ktorí sa nechali testovať v ÚVTOS a ÚVV, pretože väznica zabezpečovala aj testovanie pre rodinných príslušníkov a zamestnancov ústavu). Keďže nemocnice sa začali zaplňat tzv. covidovými pacientmi, ktorí najčastejšie potrebovali intenzívnu starostlivosť a pripojenie na kyslík či pľúcne ventilátory, cieľom bolo zistiť skutočný stav nákazy obyvateľstva a domácej karantenizovanie chorých, aby neprenášali nákazu medzi zdravými.

Obmedzenie alebo zákaz mobility obyvateľstva, najrizikovejšieho faktora epidémií, a s tým súvisiaci lockdown sa logicky predpokladali pred Vianocami a počas sviatkov, no kompetentní k týmto krokom napokon (a napodiv) nepristúpili – Vianoce sme mali tráviť v akýchsi tzv. bublinách s príbuznými alebo známymi, teda bez toho, aby sa ľudia navštevovali (čo reálne dodržiaval málokto), ale hoci aj na chatách či v lyžiarskych strediskách. Dôsledok predvianočných nákupov, v podstate voľných a nekontrolovaných hraníc, (ne)dodržiavania rôznych meniacich sa opatrení a takisto karantény pozitívnych, ktoré napokon aj tak štát nekontroloval, sa začal prejavovať už medzi sviatkami výrazným nárastom chorých a nárastom na nemocnice. Kolabujúci nemocničný systém sa preorientoval na covidových pacientov a pre ostatných na úkony súvisiace s poskytovaním naliehavej starostlivosti. Slovensko začalo hlásiť desiatky mŕtvych pacientov s covidom denne, postupne ich počty atakovali sto denne a od januára je ich väčšinou viac ako sto za deň. V druhej polovici februára požiadala o pomoc s poskytnutím zdravotníckeho personálu okolité štáty. Žalostný pohľad sprostredkúvali televízie z Nitry a

iných miest, kde samosprávy museli zabezpečiť špeciálne príviesy na ukladanie mŕtvych tiel. K tvrdšiemu obmedzeniu pohybu vláda pristúpila až od 1. januára a v určitých obmenách trvá podnes, hoci od 8. februára sa regióny riadia podľa tzv. covid automatu, ktorý mení pravidlá vychádzania podľa aktuálneho stavu zamorenia okresov. Napriek novým a nebezpečnejším mutáciám štát umožňoval ľuďom ešte vo februári cestovať do exotických destinácií. Napriek lockdownu sa pred Hlohovcom každodenne tvoria obvyklé kolóny a policajné hliadky, vyskytujúce sa popri cestách od 8. februára, sa len prizierajú presúvajúcim sa vozidlám. Na prístupe časti ľudí i štátu sa nezmenilo nič. Dôkazom toho sú štatistiky slovenských nemocníc, pohrebných služieb a krematórií. A kedy bude vírus na ústupe? To si dnes netrúfne odhadnúť nik.

So samosprávou sa nikto nebaví

No a súčasťou všetkého tohto sa stal kolotoč testovaní antigénovými testami, ktoré nemuseli absolvovať deti a mládež do 15 rokov, seniori nad 65 rokov, tí, čo sa z covidu vyliečili, a neskôr už aj zaočkovaní občania. Potvrdenie o negatívnom výsledku testu však potrebujú pracujúci na výkon svojej práce, ak nepracujú z domu, a na prechod medzi okresmi. Štát (ne)zabezpečil testovanie stabilnými mobilnými odberovými jednotkami v okresných mestách a od 23. januára začali s menšími či väčšími problémami opäť testovať aj samosprávy.

Každovíkendové testovanie bolo pre menšie samosprávy finančným alebo technickým problémom, preto čast z nich avizovala, že s testovaním od polovice februára s testovaním končia. *„Môj názor je taký, že antigénové testovanie zdravých občanov iba preto, aby získali „papierik“, a ktoré vyhodnotí prítomnosť vírusu v danom momente a už napríklad o hodinu môže byť situácia úplne iná, dáva falošný pocit, že „som negatívny“, a je nezmysel. Žiaľ, podnety a stanoviská, ktoré zasielame kompetentným, sú bez odozvy. Keďže si uvedomujeme nedostatočné kapacity mobilných odberových miest v okrese Hlohovec, ktoré zriadil štát, a potrebu preukazovania sa negatívnym testom, začala testovať i naša samospráva a robí tak každý týždeň – ľudia test potrebujú na to, aby mohli v živote ako-tak normálne fungovať v zmysle nastavených pravidiel.*

Na stretnutí primátorov a starostov okresu Hlohovec sme prijali spoločné stanovisko, aby štát, ktorý túto povinnosť nariadil, zabezpečil dostatočné kapacity súkromných mobilných odberových miest (MOM), aby sa dôsledne trasovalo, kontrolovalo dodržiavanie karantény a aby povinnosť preukazovať sa negatívnym testom v daných intervaloch bola z covid automatu vylúčená. Zároveň sme upozornili na to, že od 1. marca 2021 sústredíme testovacie kapacity na pretestovávanie zamestnancov škôl a zákonných zástupcov detí, ktoré sa budú vzdelávať prezenčne. Do dnešného dňa nemáme žiadne stanovisko, odpoveď, ubezpečenie, že sa počet súkromných MOM navýši... Očakávam, že stretnutie premiéra so zástupcami odborníkov prinesie nové riešenia, ako čo najsôr zvládnuť pandémie,“ povedala na margo testovania primátorka mesta.

Antigénové testy si mesto zabezpečuje v primeranom množstve na okresnom úrade, ochranné pomôcky a všetko potrebné nakupuje a zabezpečuje priamo mesto.

„Našťastie, dnes sa už dá jednoduchšie dostať napríklad ku gumeným rukaviciam a iným ochranným prostriedkom ako v začiatkoch, dokonca aj s prijateľnejšími cenami,“ vysvetľuje pracovníčka Nikola Bucková, ktorá starostlivosť o kultúrne, športové a spoločenské podujatia v covidových časoch vymenila za organizovanie jednotlivých testovaní a zabezpečovanie všetkého potrebného. Sama je počas testovania na stanovištiach, zabezpečuje stravovanie dobrovoľníkov, dostatok ich ochranných prostriedkov, dezinfekcie, dopĺňanie všetkého potrebného materiálu a napokon logistiku celého testovania. Výbornú organizáciu testovania v Leopoldove si pochvalujú aj príslušníci armády, ktorí na testovaní pomáhajú.

Leopoldovské štatistiky

Od 23. januára sa testujeme pravidelne a oproti minuloročnému testovaniu sa uskutočnilo zopár zmien: mestská stolnotenisová hala bola do testovania zapojená len počas prvého tohtoročného testovacieho víkendu a odvtedy sa testovanie realizuje už len na dvoch odberných miestach v základnej škole a čakanie je minimálne. Mesto na začiatku testovaní zaviedlo novinku – Leopoldovčania sa môžu prostredníctvom formulára zverejneného na internetovej stránke mesta alebo telefonicky na mestskom úrade spoľahlivo objednať na vopred určený termín – toto odberové miesto je umiestnené v bočnom vchode školy; odberové miesto, na ktoré sa objednať nedá, je umiestnené v hlavnom vchode. Odberové jednotky pracovali s nevyhnutnými prestávkami od 8. do 20. hodiny.

Odbernú jednotku zriadila pre príslušníkov, zamestnancov a ich rodinných príslušníkov v administratívnej budove aj väznica. Štatistiku doterajších testovaní prinášame v krátkom prehľade (nezahŕňame doň počty testovaných:

počas víkendu 23. a 24. januára sa nechalo otestovať 1734 obyvateľov a 27 z nich bolo pozitívnych, čo bolo 1,6 % testovaných (v sobotu bolo uskutočnených 1047 testov s 15 pozitívnymi testami a v nedeľu 687 testov s 12 pozitívnymi),

Kolóny pred Hlohovcom sa tvoria napriek lockdownu.

počas víkendu 30. a 31. januára sa nechalo otestovať 1886 obyvateľov a 15 z nich bolo pozitívnych, čo bolo 0,8 % testovaných (v sobotu bolo uskutočnených 1099 testov s 8 pozitívnymi testami a v nedeľu 787 testov so 7 pozitívnymi), počas víkendu 6. a 7. februára sa nechalo otestovať 1826 obyvateľov a 23 z nich bolo pozitívnych, čo bolo 1,3 % testovaných (v sobotu bolo uskutočnených 1049 testov s 9 pozitívnymi testami a v nedeľu 777 testov so 14 pozitívnymi), počas víkendu 13. a 14. februára sa nechalo otestovať 1692 obyvateľov a 12 z nich bolo pozitívnych, čo bolo 0,7 % testovaných (v sobotu bolo uskutočnených 979 testov s 11 pozitívnymi testami a v nedeľu 713 testov s 1 pozitívnym prípadom), počas víkendu 20. a 21. februára sa nechalo otestovať 1550 obyvateľov a 14 z nich bolo pozitívnych, čo bolo 0,9 % testovaných (v sobotu bolo uskutočnených 961 testov s 10 pozitívnymi testami a v nedeľu 589 testov so 4 pozitívnymi prípadmi), počas víkendu 27. a 28. februára sa nechalo otestovať 1561 obyvateľov a 15 z nich bolo pozitívnych, čo bolo 1 % testovaných (v sobotu bolo uskutočnených 934 testov s 9 pozitívnymi testami a v nedeľu 627 testov so 6 pozitívnymi prípadmi). Ukazuje sa, že dodržiavanie základných princípov rúško – odstup – ruky a minimalizovanie stretávania sa najmä v uzavretých priestoroch je jedinou cestou, ako sa ochrániť pred nákazou a ako pred ňou ochrániť aj našich blízkych.

J. Hladký

Zo zákulisia testovania

Hoci môžeme akokoľvek brblat na stále sa opakujúce testovanie, potrebujeme ho na to, aby sme mohli chodiť do práce, pohybovať sa v nevyhnutných prípadoch medzi okresmi a podobne. Niektorí ľudia, ktorí testovanie využívajú, si však neuvedomujú, že testovanie si meso nevymyslelo, ale zabezpečuje ho dobrovoľne pre svojich občanov a rovnako dobrovoľne a vo svojom voľnom čase ho realizuje asi štrnásť dobrovoľníkov. Veľká vďaka patrí tým, ktorí počas víkendov od rána do večera, odetí do nepriedušných overalov, s veľkou zodpovednosťou a rešpektom pred človekom, ktorý prišiel na testovanie, ale aj pred nebezpečným vírusom registrujú ostatných, odoberajú vzorky z nosa, vyhodnocujú ich, vystavujú slovenské aj zahraničné certifikáty, zabezpečujú pokoj na odberových miestach, usmerňujú obyvateľov. Je to ťažká práca – aj psychicky. Vykonávajú ju zdravotníci, administratívne práce zamestnanci mesta alebo zaučení študenti vysokých škôl, príslušníci Ozbrojených síl SR, ale aj zamestnankyne základnej školy, ktoré priestory na konci dňa dôsledne dezinfikujú.

Na odberových miestach aj napriek tomu vládne dobrá nálada. O zabezpečenie obeda sa striedavo stará penzión Nina alebo sponzorsky pizzeria Kaktus. Všetci totiž vedia, že navzájom robia niečo, čo môže pomôcť v boji so život ohrozujúcim ochorením. Priamo tu u nás, v Leopoldove. Našťastie, podstatnú časť testovaných tvoria ohladuplní ľudia, ktorí sa personálu aj milo prihovoria. Nájdu sa však aj jednotlivci, ktorí vedia dobrý pocit pokaziť. Niektorí sú podráždení a personálu odvrkujú, sú neochotní vydezinfikovať si ruky či vyfúkajú nos, ďalší majú tendenciu dávať školenie zdravotníkom o tom, ako im majú správne vytrieť nos a maximálne pokiaľ môžu testovaciu paličku zasunúť a pod. Po návšteve niektorých klientov zostáva trpký až rozpačitý pocit.

Za to, ako sa správame na testovaní a pri čakaní na výsledok, zodpovedáme my sami a zodpovedných za svoj nepokoj musíme hľadať niekde inde, nie v odberových miestnostiach. Nuž, mali by sme si uvedomiť, že odberové tímy nám poskytujú neplatenú službu, o ktorú sme ich požiadali my sami svoju návštevou odberového stanovišťa. Členovia tímov nám túto službu poskytujú na úkor svojho vlastného voľného času a s rizikom vlastného ohrozenia. Ak teda niekto má pocit, že svoj postoj k pravidelnému testovaniu musí prejavovať práve a zrovna na odbernom mieste, robí chybu, na ktorú môžu doplatiť aj ostatní, pretože najmä zdravotnícky personál si môže povedať: A stačilo...

Ja teda sformulujem za tých ostatných: ďakujem vám, vážení dobrovoľníci, za váš čas, ochotu, empatický prístup, nasadenie, ale hlavne za vašu trpezlivosť s nami.

J. Hladký

Nešťastie netreba hľadať, príde samo...

Milí spoluobčania,

ľudia zvyknú v ťažkých chvíľach stáť pri sebe a vyjadrovať svoju spolupatričnosť s tými, ktorí v akejkolvek podobe zakúšajú trápenie. Touto cestou sa na Vás obraciame s prosbou o finančnú pomoc pre nášho kamaráta a kolegu nadpráporčíka Andreja Ottingera, ktorého pri najšťastnejšej udalosti svojho života, narodení dlho očakávanej dcéry Lenky, postretla i tá najnešťastnejšia udalosť – strata jeho milovanej manželky Lenky.

Lenka ochorela na Covid 19 vo vysokom štádiu tehotenstva. Lekári rozhodli, že pre život bábätka bude bezpečnejšie ukončiť tehotenstvo akútnou sekciou. Lenka ďalej bojovala o svoj život už sama, no, bohužiaľ, 11. februára 2021 prehrala svoj boj s chorobou Covid 19.

Andrej už má doma syna Jakubka, ktorý v marci oslávi svoje druhé narodeniny. Bohužiaľ, už bez svojej mamičky. Na takúto životnú situáciu sa nedá pripraviť. Ona sa ani nedá predstaviť, nieto ešte ju zažiť... Slová sa hľadajú ťažko, ale sme pripravení pomôcť znášať nešťastie nášmu kolegovi a kamarátovi.

Cieľom dobrovoľnej finančnej zbierky je uľahčiť Andrejovi novú životnú cestu, na ktorú sa musí vydať so svojimi deťmi, a aspoň sčasti mu tento začiatok zabezpečiť tak, aby sa mohol sústrediť na lásku svojich detí a nemať starosti s tou praktickou stránkou života.

Túto dobrovoľnú finančnú zbierku organizuje Oddelenie ochrany ÚVTOS a ÚVV Leopoldov. Ak sa rozhodnete pomôcť, dobrovoľné príspevky môžete posilať na účet npráp. Andreja Ottingera:

SK89 0900 0000 0002 8435 4774

...Nešťastie nikdy nechodí samo...

...Veríme v dobro v človeku, v lásku a nezištnú pomoc...

ĎAKUJEME.

(sever, redakcia)

Respirátory a vitamín D pre Leopoldovčanov

Už dnes majú takmer všetci seniori nad 65 rokov a ťažko zdravotne postihnutí Leopoldovčania doma sadu piatich respirátorov FFP2 a 3-mesačné balenie vitamínu D3 2000IU. Takúto pomoc pre pandémiou najohrozenejšie skupiny navrhla primátorka a jednoducho sa s ním stotožnilo mestské zastupiteľstvo. V prípade Leopoldova ide o 850 obyvateľov.

„Mesto nakúpilo 4200 kusov respirátorov typu FFP2 a 850 balení vitamínu D, ktoré priamo do domácností distribuovali zamestnanci mesta a dobrovoľníci. Adresátov pomoci, ktorých nenašli doma, sme vyzvali mestským rozhlasom, aby si prišli po respirátory a vitamín na mestský úrad,“ hovorí Nikola Bucková. Respirátory sa javia v boji s koronavírusom účinnejšie ako bežné rúška, Česko dokonca nariadilo ich povinné používanie a rovnaký postup zvažuje aj vláda na Slovensku. Prísun vitamínu D zasa lekári hodnotia ako jeden z dôležitých faktorov prevencie pred týmto ochorením.

(jh)

SODB 2±21

SČÍTANIE OBYVATEĽOV, DOMOV A BYTOV

Občania sa musia sčítať do konca marca, domy a byty sčíta samospráva

Istotne ste postrehli, že sa blíži cyklické sčítanie obyvateľov, ktoré sa uskutoční od 15. februára do 31. marca 2021. Po prvý raz bude elektronické a aj kvôli pandemickej situácii sa uskutoční len formou samosčítania. Vyplnenie formulára vám zaberie len 10 minút. Obyvateľ je povinný od polovice februára do konca marca sčítať sám alebo s pomocou blízkej osoby napríklad z pohodlia svojej domácnosti s využitím počítača, tabletu alebo mobilu s pripojením na internet. Sčítací formulár nájdete na webovej stránke www.scitanie.sk. Sčítať sa môžete aj cez mobilnú aplikáciu, ktorá bude dostupná pre operačné systémy Android a iOS. Samosčítanie je rýchly a jednoduchý spôsob na vyplnenie sčítacieho formulára bez narušenia vášho súkromia. Z minulosti si pamätáte, že sčítanie sprevádzalo aj sčítanie domov a bytov. Toto sčítanie za vás urobí samospráva – pracovníci mestského úradu.

Obyvatelia, ktorí nemajú možnosť vykonať elektronické sčítanie, sa môžu spoľahnúť na pomoc pri sčítaní s pomocou asistenta. Takáto možnosť bude asi od 1. apríla (prípadne neskôr, ak to bude nevyhnutné z dôvodu pandémie) a potrvá do 31. októbra tohto roka. O tejto možnosti, ktorú privítajú najmä seniori, vás ešte budeme podrobnejšie informovať, keď to bude aktuálne.

Povinnosť sčítať sa vyplnením sčítacieho formulára majú všetci obyvatelia Slovenskej republiky, teda každý, kto má v Slovenskej republike trvalý, prechodný alebo tolerovaný pobyt. Obyvateľom sa zároveň rozumie aj občan Európskej únie, ktorý má na území Slovenskej republiky obvyklý pobyt. Za neplnoletého obyvateľa a za obyvateľa, ktorý nie je spôsobilý na právne úkony, má povinnosť vyplniť sčítací formulár jeho zákonný zástupca. Všetky údaje, ktoré obyvateľ uvedie v sčítacom formulári sa musia vzťahovať k rozhodujúcemu okamihu sčítania, ktorým je polnoc zo štvrtka 31. decembra 2020 na piatok 1. januára 2021. Čiže formulár budeme vypisovať vzhľadom na svoju životnú situáciu na prahu nového roka.

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov je najrozsiahlejšie a najnáročnejšie štatistické zisťovanie s dlhodobou tradíciou na celom svete. Na našom území sa sčítanie ľudu sa vykonávalo pravdepodobne už v stredoveku. Súpis (väčšinou obyvateľov), ktoré sa opakovali v dvojročných obdobiach, sa v Uhorsku začali vykonávať v roku 1784. Sčítanie ľudu sa uskutočnilo k jednému dátumu po prvýkrát v roku 1857.

(jh)

Sčítanie je bezpečné, no pozor na podvodníkov!

Keďže dostávame do redakcie aj otázky k téme elektronického sčítania obyvateľstva a v mnohých propagačných rozhovoroch o sčítaní neodznievajú, oslovili sme priamo hovorkyňu za sčítanie osôb domov a bytov 2021 Jasminu Stauder zo Štatistického úradu SR, aby odpovedala na najčastejšie otázky.

*** Ako je zabezpečené, aby sa niekto, kto použije naše údaje, nesčítal elektronicky za nás?**

- Sčítanie obyvateľov je v roku 2021 elektronické a integrované. Práve integrácia údajov zaručuje bezpečnosť celého procesu. V rámci integrácie využíva Štatistický úrad SR administratívne zdroje dát. Je to register fyzických osôb, registre Sociálnej poisťovne, registre ministerstva školstva atď. Každý sčítaný elektronický formulár sa automaticky v systéme páruje a porovnáva s údajmi, ktoré už štát o nás má. Ak sa stane, že sa údaje fatálnym spôsobom líšia formulár na tento fakt upozorní.

*** Prečo používate rodné číslo?**

- Rodné číslo je jedinečný údaj o každom obyvateľovi, ktorý sa nedá falšovať. Ak aj niekto skúsi pri snahe skúšať formulár jeho správny tvar, v ďalšej doplňujúcej otázke musí viesť uviesť správnu odpoveď, ak ju neovláda nesčíta sa. Vďaka rodnému číslu sa obyvateľ už počas sčítania sa naviaže na administratívne zdroje údajov a preto nemusí vyplniť trvalý pobyt, vieme ho z administratívnych zdrojov, nemusí vyplniť, že je živnostník alebo podnikateľ, napíše si profesiu, účtovník, murár alebo napríklad opatrovateľ a všetky údaje sa automaticky porovnávajú. Ak sa teda aj niekto pokúša zneužiť RČ, porovnaním na registre a pomocou doplňujúcich otázok vo formuláre ho systém odhalí.

*** Skúšali sme zadať rodné číslo a vyplňať formulár znovu a dá sa to. Ako budete vyhodnocovať sčítanie, ak sa niekto sčítal niekoľkokrát?**

- Duplicita sa eliminujú pri štatistickom spracovaní podľa úplnosti formulára (vyplnili ste všetky otázky), kontrolou na AZÚ (administratívne zdroje údajov ako je Register fyzických osôb, registre sociálnej poisťovne, registre Ministerstva školstva SR napríklad) a pravdepodobnostným modelom.

*** Ako je možné, že do systému, keď sa sčítam sa dá dostať znovu a vyplniť všetky údaje nanovo?**

- Možnosť opakovane vyplniť formulár (max 2-krát) zaručuje pre štatistické účely úplnosť sčítania obyvateľov. Pokrýva situácie ako napr. ak by sa formulár vyplnilo dieťa do 18 rokov i rodič, dieťa na dočasnom pobyte v zahraničí aj rodič, obaja rodičia aj majú dieťa v striedavej starostlivosti, osoba, ktorú sčítame len z administratívnych zdrojov, ale rozhodne sa vyplniť kompletný formulár (osoby žijúce majúce trvalý pobyt na obci napríklad) atď. Duplicita sa eliminujú pri štatistickom spracovaní podľa úplnosti, kontrolou na AZÚ a pravdepodobnostným modelom.

*** Zaznamenali ste aj nejaké hackerské alebo iné nápor na web sčítania?**

- V tejto chvíli máme takmer dva milióny sčítaných a nič také sme zatiaľ nezaznamenali.

*** Zaznamenali ste iné incidenty?**

- Žiaľ áno, od minulého týždňa nás obyvatelia upozorňujú na podvodníkov, ktorí sa vydávajú za sčítacích asistentov. Upozorňujeme obyvateľov, že sčítanie je elektronické a nie je dôvod, aby ich niekto navštívil doma a sčítal. Asistované sčítanie pre tých, ktorí pomoc budú potrebovať bude až od 1. 4 do 31. 10. Bude mu však predchádzať upozornenie obce a Štatistického úradu SR o tom, že sa čítanie začalo a obyvatelia dostanú aj veľmi presné pokyny od obce.

Martin Jurčo

Ked' motýle priletia späť... príroda nám dáva novú šancu...

Námestia, parky, prícestná zeleň, cintoríny, ihriská či záhrady a dvory boli vytvorené a sú spravované na rôzne účely. Počas celého roka na týchto miestach trávime veľa času. Prechádzame povedľa nich či skrz cestou niekam, alebo ich cielene vyhľadávame. Naplňajú našu túžbu a potrebu byť k prírode bližšie a vytvárajú naše prirodzené prostredie v exteriéri. Pre svoju jednoduchosť, nenahraditeľnosť a krásu.

Všetky tieto plochy tvoríme a užívame ako ostrovy života uprostred našej expanzie. Nie vždy sa však snažíme o ich maximálne „prírodno“. Doba vládnutia všetkému nás doviedla ako spoločnosť k diktovaniu krásy zelene v podmienkach, ktoré začínajú byť ekonomicky a ekologicky neudržateľné. A opakovane, poučení z vlastných chýb, sa s pokorou a údivom vraciame k prírode, ktorá prírodou naozaj môže, chce a má byť.

O presadenie „prírodna“ sa začali usilovať mnohé samosprávy za hranicami našej krajiny, avšak prvé lastovičky v tejto téme vidíme i u nás. My v Leopoldove chceme tiež prispieť ku kvalitnej tvorbe zelene. Jej navrhovaním, realizáciou či údržbou. Naším cieľom je starať sa o tieto priestory viac „ekologicky“, s ohľadom na životné prostredie a biodiverzitu s prirodzeným dopadom na ekonomiku.

Vysádzame lúky kvetov

Ekologický význam prírode blízkej tvorbe komunálnej zelene spočíva vo vytvorení rôznych typov prostredia pre rozličné druhy, ako aj v zabezpečení dostatku kvitnúcich a medonosných rastlín pre opeľovače, zmiernenie a prispôbenie sa dopadom zmeny klímy. Počet druhov motýľov, včiel a vtákov neustále klesá. Populácie motýľov za 20 rokov klesli o viac ako polovicu, viac ako 30 % čmeliakov je pod hrozbou vyhynutia a na hmyz naviazané vtáčie populá-

cie klesajú priamo úmerne rýchlo ako ich prirodzená potrava.

Kvetnaté lúky počas leta dokážu byť až o 20°C chladnejšie ako bežne pokosený trávnik. Vďaka svojim vlastnostiam a schopnosti zadržiavať vlahu sa lúky stávajú dôležitým prvkom na prispôbenie sa miest klimatickým zmenám. Ekonomický význam spočíva v úsporách nielen na jednotlivých úkonoch údržby, ale aj pri adaptácii na zmenu klímy a jej dôsledkoch. Estetický význam tkvie v podčiarknutí rôznorodosti prostredníctvom farieb a vôní, ktoré vyjadrujú spätosť s prírodou.

V Leopoldove tento rok pokračujeme s výsadbou ďalšej plochy z prirodzených lúčnych porastov. Prvá takáto plocha bola realizovaná v roku 2018 v novej sekcii na cintoríne, kde sa nám po dvoch rokoch podarilo vytvoriť lúčnu plochu s množstvom kvetov a opeľovačov. V tomto trende budeme pokračovať aj za hranicou cintorína. Na ploche pôvodnej skládky stavebnej sute vysádzame už túto jar lúčnu zmes, kde svoje útočisko okrem hmyzu nájdu aj iné drobné živočíchy vrátane vtáctva. Ďalšou plochou na výsadbu lúky bude plocha pri vodnej nádrži pri železničnej stanici a niektoré vybrané plochy prícestných pásov miestnych komunikácií či v parku.

Zavádzame trvalkové záhony

Ďalšími atraktívnymi plochami na prilákanie hmyzu môžu byť aj záhony v parku či popri miestnych komunikáciách. Tu máme vytýpované niektoré plochy, ktoré boli v minulosti vysádzané trávami alebo letničkami. Plánované kvitnúce trvalkové spoločenstvá sa tak stanú nielen potešením pre oko, ale aj pre opeľovače. Letničky sú však často náročné na závlahu a údržbu. Zo skúseností iných sa ukazuje, že výsadba trvaliek je vždy priaznivejšia a ekonomicky vý-

hodnejšia ako výsadba letničiek. Nehovoriac o jej dlhodobej prírodnej devíze, ktorá je našou prioritou.

Okrem posilnenia takýchto jednoducho realizovateľných opatrení každoročne vysádzame i nové stromy a kry, živé ploty, ktoré rovnako pozitívne dotvárajú naše prírodné prostredie pre lepšie prežitie nielen opeľovačov, hmyzu, vtáctva a iných, ale i nás, ktorí sme od prírody rovnako závislí ako náši menší spoluobyvatelia planéty.

Necháme osídliť mŕtve drevo

Nielen plánovanie výsadby môže priaznivo ovplyvňovať biodiverzitu, teda rozmanitosť a vyrovnanosť ekosystému v krajine. Jej strata je spojená s problematikou straty vhodných stanovišť, možností hniezdenia a úkrytov pre opeľovače, hmyz, netopiere, ježkov a pod. Našou snahou v tejto oblasti bude i vytvorenie pestrej skladby rozličných sta-

novísk a prvkov pre tvorbu úkrytov, miest na prezimovanie či občerstvenie alebo schladenie sa počas horúcich liet.

Takéto projekty mestských zelených lúk, riadených kvitnúcich trvalkových záhonov, ale aj vytváranie umelého a zároveň prírodného prostredia pre motýle, opeľovače, hmyz, vtáctvo a drobnú zver sú príkladmi vytvorenia a udržania biodiverzity. A práve táto rôznorodosť života a jeho foriem nám ponúka, poskytuje a zaručuje široké spektrum ekosystémových služieb, od ktorých priamo závisíme i my. Ak si teda uvedomíme, že prežitie týchto druhov má priamuúmerný dosah na to naše prežitie, už iba pre naše zaužívané sebeckoludské správanie sme povinní urobiť viac ako len to, na čo sme boli v posledných rokoch zvyknutí. Ak prežijú oni, možno sa to podarí i nám...

K. Bajtalová

Pripravujeme krajšie a ekologickejšie dvory

Myšlienka skvalitnenia vnútroblokov, teda dvorov medzi bytovými domami, vznikla ešte v roku 2017, keď sme vytvorili iniciatívu stretnutí s obyvateľmi týchto bytov v rámci logických celkov Štúrova – Gojdičova, Štúrova – Nádražná a Nádražná. V tom čase sme pracovali na návrhu zmien týchto dvorov podľa požiadaviek obyvateľov s cieľom vytvoriť plne využitý potenciál dvorov pre vodu, prírodu a život v nich. Projektmi sme sa plánovali uchádzať o európske dotácie. Tie však už v prvom kole vyčerpali veľké mesto a na Leopoldov sa už nedostalo.

Nevzdali sme sa však našej vízie a plánov a v myšlienke skvalitnenia verejného priestoru pokračujeme i v tomto období. Projekty vnútroblokov sme začali upravovať do podoby, ktorá je „vodozádržná“. Teda okrem prirodzeného prírodného prostredia „pracujeme“ aj s daž-

dovou vodou z bytových domov a plôch tak, aby sme ju zapojili do okolitej zelene prirodzeným spôsobom. Prvým z týchto projektov bol dvor Štúrova – Gojdičova, ktorý je momentálne posudzovaný na ministerstve pôdohospodárstva ako žiadosť na nenávratný finančný príspevok, z ktorého by sme chceli vybudovať prírodné plochy a miesta pohybu v nej na tomto frekventovanom dvore. Stretnutie s obyvateľmi práve tohto dvora sme zopakovali v uplynulom roku a s ich odporúčaniami na zmeny sme pristúpili k úprave projektov do súčasnej posudzovanej podoby.

So samotnou výstavbou v areáli zriadením detského ihriska a mobiliára sme začali už na konci roka 2020. Vtedy vo dvore pribudli 3 herné oddychové zóny s hracími zostavami pre menšie i väčšie deti. S ústupom zimy a príchodom vhodného počasia budeme na týchto plochách pokračovať dokončením dopadových plôch herných zostáv, dosypaním a úpravou zemin y k hracím plochám, osadením vhodného mobiliára a výsadbou trávnikov a zmesí tak, aby užívanie tohto dvora bolo plnohodnotné minimálne do času, kým sa rozhodne o možnom poskytnutí NFP z eurofondov.

Ak budeme v tomto projekte úspešní, vybudované plochy prvkov doplníme o spleť prírody blízky chodníkov, záhonov, lúčnych extenzívnych a intenzívnych plôch. Dvor bude teda pre obyvateľov pripravený na využívanie po dokončení terénnych prác. Veríme, že proces hodnotenia projektu a celkového vzhľadu revitalizovanej lokality bude úspešný a my budeme môcť z európskych zdrojov dotvoriť jeho prírodnú a vodozádržnú funkciu v plnej miere už čoskoro.

K. Bajtalová

DUŠAN PAGÁČ: „V MESTEČKU SA MÁM STÁLE KDE VRACAŤ.“

Na našich stránkach zvykneme predstavovať aj zaujímavých Leopoldovčanov. S niektorými takými, čo celý život prežili najmä v Bratislave, sme sa už rozprávali na našich stránkach v minulosti. Nemusíme spomínať napríklad publicistu Ivana Szabóa ani tých už nežijúcich – novinára Milana Piovarčího alebo divadelníka Benjamína Masaryka. Dnes vám predstavíme Dušana Pagáča (nar. v r. 1942), ktorý síce pracoval ako projektant v oblasti dopravy, no ostré pero neraz využíval aj na maľovanie a dodnes rovnako rád fotografuje.

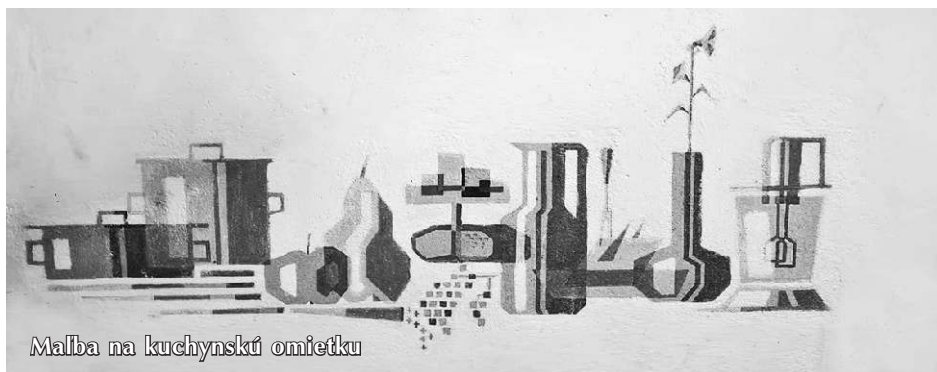
Dušan Pagáč absolvoval hlohovské gymnázium a potom dopravnú školu v Trnave, neskôr študoval aj na Vysokej škole dopravnej v Žiline. Celý život pracoval ako projektant. Spočiatku zabezpečovacích zariadení na železnici, neskôr svetelných bezpečnostných zariadení na pozemných komunikáciách – najmä cestnej

svetelnej signalizácie na križovatkách a v tuneloch. Svoju celoživotnú záľubu – fotografovanie náhrobníkov a zbieranie údajov o cintorínoch – zhrnul v dvoch svojich knihách. Vo vlastnom náklade vydal *Hroby osobností, bratislavské cintoríny a pohrebiská*. Druhá kniha má názov *Hroby osobností, slovenské cintoríny*. Ako spoluautor sa podieľal aj na knihách autorky A. Šmelkovej *Sprievodca po niektorých cintorínoch dolného Liptova, hlavného cintorína v Ružomberku a hrobch Liptákov na bratislavských cintorínoch*.

Nás však zaujímalo, v akom prostredí Dušan Pagáč vyrastal a aký má vzťah k svojmu rodisku. Takto nám o ňom povedal: „Narodil som sa v období 2. svetovej vojny rodičom, z ktorých bol otec Leopoldovčan, presnejšie povedané Mestečan, matka pochádzala zo Záhoria. Ani môj otec však nepochádzal zo starých ‘ujvárošských’ rodín, jeho otec sa priženil do Ujvárošky, teda do Mestečka, do rodiny Filovcov, ale už v roku 1918 zomrel ako vojak 1. svetovej vojny. Leopoldov je pre mňa moje zázemie, kde sa ešte stále mám kam vracieť. Žijú tu moji dvaja bratia s rodinami, ale žije tu ešte niekoľko mojich spolužiakov z detstva, s ktorými sa stále stretávame,“ hovorí s úsmevom na tvári Dušan Pagáč a spomína si na detské roky.

„Leopoldov, to je moje detstvo, tu som chodil do školy, tu som trávil voľný čas s priateľmi. Z náhodne spomenutých aktivít mi myslou prechádzajú tieto: tu sme sa v lete chodili kúpať na Váh, veľa času sme strávili ako mládežnícki dobrovoľní hasiči, cvičili sme a chodili na okresné a krajské prebory. Z ich vtedajších účastníkov žije už len František Chovan. Organizovali sme cyklistické súťaže, niečo ako cross, a orientačné preteky v prírode dohromady – z žijúcich sú dnes ako pamätníci už iba Karol Cepko a Róbert Kamenár. V zime sme cvičili a organizovali hokejové turnaje – ešte dnes môžu na ne spomínať iba Gusto Zenner, Peter Svoboda alebo Lubo Kobetič, neskôr, keď som dostal bicykel, som voľný čas venoval cestnej cyklistike po okolitých okresoch,“ hovorí Dušan Pagáč.

„Leopoldov a detstvo – to sú spomienky aj na všetkých mojich učiteľov, z náhodne spomenutých lovím v pamäti napríklad tieto mená: p. Kleimanová, Gažovičová, Vranovská,

Tačovská, Hrašnová, Šoltýsová, Kolláriková, Ondrišová, Mikušová a ďalšie, z učiteľov Srdoš, Ondriš, Tačovský, Vranovský, Bittner, prof. Košťal, Krampľ, Demeter a iní,“ spomína D. Pagáč. Mnohí starší Leopoldovčania zaiste rovnako prikyvujú, že aj ich učili.

Dušan Pagáč pokračuje v spomínaní: „Leopoldov, ako ho dnes poznáme, pozostával z dvoch častí – z Leopoldova, to bola oblasť železničnej stanice, liehovaru a väznice, a Mestečka. Za Rakúsko-Uhorska sa mestočko nazývalo Ujvároska, teda Nové Mestečko, a bola to zastavaná oblasť okolo kostola. Ako chlapec, mal som možno 12 rokov, som nevedel o tomto rozdelení. V rodine sa síce stále hovorilo, keď sme išli do dediny, školy, kostola, že ideme do mestočka, teda s malým „m“. Ako malý som si ten rozdiel neuvedomoval. Aj môj spolužiak a priateľ Vilko Hrabovský v diele My Mestečania porušil svoju príslušnosť, lebo on bol tiež Leopoldovčan. V Leopoldove som žil zhruba do svojich sedemnástich rokov, teda do maturity na Jedenástročnej strednej škole v Hlohovci. Potom som chodil na dopravnú školu v Trnave na denné i večerné štúdium, takže som sa domov chodil iba vyspať. Potom nasledovala dvojročná vojenčina a nástup v Bratislave do organizácie zaoberajúcou sa oznamovacou a zabezpečovacou technikou na železnici. Získaním bytu v roku 1968 sa zo mňa stal Bratislavčan,“ hovorí o vzťahu Mestečka a Leopoldova D. Pagáč.

„Leopoldov, to sú spomienky aj na ostatných občanov, z ktorých viac ako polovica boli železničiari. Z ostatných stále obdivujem to, koľko Mestečko malo profesií, ktoré si nekonkurovali a dlho tu prežívali. Žili tu napríklad veľké roľnícke rodiny (napr. Kleimanovci, Kuzmovci), mäsiari (Inocent Kleiman, Jozef Kleiman Vrabec a iní), obchodníci s potravinami (Kožík, Herceg a iní), hostinskí (Slovák, Kleiman, Ďurčinová), pekári (Kondel, Žurek, Janovský), krajčíri (Peško, Slaninka, Vykopal), holiči (Orlík, Zelenay), maliari bytov (Kabát), taxikári (Bunček, Ambruš), lekári (Dr. Stankievič, Dr. Wertlen), dentista (Dr. Víka), povozníci s koňmi (Macháč, Šušek), povozník s nákladným autom (Tóth), predajcovia textilu (bratia Ivandičovci), drogistického tovaru (Hamada), šitie obuvi (Červený), predajňa mlieka (Oborilová), portréťový fotografista (Osvald), zmrzlinár (Bajrámi), poštár (Kováčik), stolár (Piovarčí), knáži (Augustín Gramantik, Valér Bednár, Ludovít Hollý a iní), ale aj záhradníci – boli nimi občania bulharskej národnosti, na ktorých mená si už nespomeniem podobne ako na mená tých, čo viedli lekára, predajňu obuvi a iné prevádzky,“ hovorí D. Pagáč a nezabudne spomenúť ani vtedy ešte prístupnú časť dnešného mesta – pevnosť, resp. väznicu: „Leopoldov to je aj spomienka na vtedy otvorenú pevnosť, terajšiu väznicu. Chodili sme tam za známymi, k lekárovi i na nedelňé koncerty väzenskej hudby. Ďalej sú to spomienky na Trolasky, ktoré krásne opísal rodák z Leopoldova Ivan Szabó vo svojom spomienkovom diele Žaby na Trolaskoch“.

Z tvorby

rozvíjal, aby bol pre turistov zaujímavý, lebo to bude budúcnosť ekonomiky malých obcí a miest. Prajem mu vo vedení rozumných ľudí s otvorenými očami a dobrými nápadmi," dodal na záver stretnutia D. Pagáč.

Dušana Pagáča sme sa spýtali aj na jeho súčasný pohľad na svoje rodné mesto: „Škoda, že minulosť Leopoldov nevyužil pre prilákanie investorov na vybudovanie „čistých“ organizácií – kultúrnych ustanovizní, napr. kina, verejne prístupného múzea väzensťva alebo regionálneho múzea starých lokomotív. Vedenie mesta v minulosti dalo zlikvidovať starý, mohol by sa volať i historický cintorín, čo mu neviem odpustiť. Prajem Leopoldovu, aby sa

Martin Jurčo, foto archív autora

Čo urobil tlačiarenský škriatok...

Keď ste si v predchádzajúcom čísle časopisu prečítali zaujímavú vianočnú úvahu s názvom *Tichá noc, svätá noc... ale čo ďalej?*, isto vás zaujímalo, kto je jej autor. Žiaľ, tlačiarenský škriatok pri technickej úprave meno autora úvahy skryl do poľa, ktorý už tlačový papier nezachytil. Naprávame túto chybu ospravedlnením sa autorovi Miroslavovi Karabovi a takisto aj našim čitateľom. A dnes prinášame jeho novú inšpirujúcu úvahu.

redakcia

Keby som si tak dal kávu s Bohom...

Bez ohľadu na to, či sa človek považuje v tradičnom zmysle slova za veriaceho alebo neveriaceho, z času na čas sa myšlienky každého z nás zatúlajú niekde k hranici, na ktorú sa končí poznanie, nie však myslenie. Je to hranica, kde sa vynárajú základné otázky, na ktoré nám nedá odpoveď žiadny vedec, učiteľ, politik ani náboženský vodca. Sú to otázky týkajúce sa podstaty človeka a zmyslu jeho zdanlivo samozrejmeho bytia. Nemusíme si ich vždy uvedomovať a môžeme odmietat sa nimi zaoberať. Neznamená to však, že im unikneme, že sa nás nebudú týkať. Tento typ otázok alebo skôr odpovedí na ne nás vedie k prekročeniu nás samých,

k niečomu oveľa väčšiemu, ako sme my. Nieкто to nazýva bohom, nieкто osudom, iný prírodou alebo vesmírom. Ak ale chceme hovoriť o Bohu, tak si ho musíme nejako predstaviť. Ako asi vyzerá? Čo by mi asi povedal, keby sme si spolu sadli na kávičku? A zaujímalo by ho vôbec, čo prežívam, čo ma teší a s čím sa trápim? Ako asi tušíte, odpoveď na tieto otázky nie je vôbec jednoduchá už len kvôli tomu, že s Bohom si tú kávu dať nemôžem. Navyše si ho predstavujeme tak, že sa nepodobá na nič z našej každodennej skúsenosti. Preto niet divu, že aj kresťania majú často veľmi deformovanú predstavu o tom, aký Boh naozaj je. Skúsme sa trochu

pozrieť na to, ako sa obraz Boha vyvíjal v kresťanstve a čím bol často negatívne ovplyvnený.

Boh ako Stvoriteľ

V kresťanskom spoločenstve spočíva viera v Boha na historickom svedectve o spásе a zmluve s Izraelom a v osobe Ježiša Krista, ako aj na osobnej skúsenosti milosrdenstva a obrátenia. V knihe *Genezis* je Boh zámerne konajúcim projektantom, ktorý do chaosu vnáša poriadok. Božie prikázanie má svoju silu a Božie slovo je účinné. Iné pasáže Biblie zobrazujú Boha ako hrnčiara formujúceho nejaký predmet alebo architekta kladúceho základy stavby. Boh je Pán i Kráľ, ktorý vládne vesmíru a uskutočňuje svoje zábery. Svet je prejavom Božieho slova a vyjadrením božskej múdrosti. V Novom zákone Boh tvorí prostredníctvom Slova, čo je výraz, ktorý spája židovský pojem božieho Slova aktívne pôsobiaceho vo svete s gréckym pojmom božského slova (*logos*). Nachádzame tu teda bohatú rozmanitosť modelov. Slabinou analógie hrnčiara a remeselníka je predpoklad zhotovenia statického výrobku, ktorý je zavŕšený a nachádza sa v úplne pasívnej polohe. Berúc do úvahy neustály dynamizmus nášho sveta sa pri používaní týchto modelov dostaneme veľmi rýchlo na ich limity. Obraz Boha ako záhradníka je sľubnejší, hoci sa v Biblii vyskytuje iba zriedka. Je to spôsobené pravdepodobne tým, že sa Izraeliti chceli dištancovať od prírodných božstiev okolitých národov a kultúr. Vo vzťahu k Izraelu je Boh vysloboditeľom z otroctva a sudcom vyznávajúcim česťnosť a spravodlivosť. Vo vzťahu k jednotlivcovi je Boh dobrým pastierom, odpúšťajúcim otcom a (zriedkavejšie) aj starostlivou matkou.

Vládcovský model

V stredoveku došlo ku spojeniu biblických a aristotelovských koncepcií, najmä v diele Tomáša Akvinského. Do popredia sa dostal model Boha ako kráľa a vládcu, a to najmä v súvislosti s učením o Božej všemohúcnosti a vševedúcnosti. Dominantným sa tak stal model absolútneho vládcu, panujúceho nad

svojím kráľovstvom. Podobné chápania Boha prevládalo aj v období reformácie a prejavilo sa napr. v Kalvínovom zdôrazňovaní Božej zvrchovanosti a predurčenia. Boh svojou prozreteľnou múdrosťou riadi celý svet a všetky procesy sú absolútne podriadené Božej vôli a moci. Božie zásahy do fungovania sveta majú povahu zázakov a sú bezprostrednými príčinami udalostí. Toto pôsobenie je považované za striktne jednosmerný vzťah. Boh teda pôsobí na svet, ale svet nemôže pôsobiť na Boha, ktorý je večný a nemenný. Aristoteles hovoril o bohu ako o nehybnom hybateľovi a nemenom absolútne. Akvinský v tomto smere zdôraznil, že Boh neprežíva utrpenie a svet na neho nemá žiaden vplyv. Boh miluje iba v tom zmysle, že nám činí dobro, no robí to bez pocitov a emócií. Keďže Boh vie o všetkých udalostiach vopred a riadi každý detail, je jeho poznanie dokonalé, a tým činom aj nemenné. Boh skrátka na nič nereaguje, je absolútnym pánom situácie a vždy všetko dokonale predvída. Povaha Boha bola v týchto koncepciách zbavená akejkolvek časovosti, čo viedlo k extrémne statickému obrazu Boha, ktorý je vo svojom bytí absolútne sebestačný, nič od sveta nemôže dostať a riadi každý detail svetového diania. Dokonalosť je tu vždy nejakým spôsobom spojená s nemennosťou. Avšak takýto obraz protirečí dynamickému Bohu Biblie, dôverne angažovanému v dejinách Izraela, s veľkým záujmom reagujúcemu na meniacu sa historickú situáciu. Božia činnosť je prítomná v udalosti vtelenia, vo svätostiach, v živote Cirkvi, ale do istej miery aj v samotnej prírode. Božia vláda nikdy nie je vykreslená ako čistá moc, ale ako moc lásky. Takýto model nezodpovedá ani súčasnému evolučnému pohľadu na svet a zlyháva pri vysvetľovaní problému existencie zla vo svete. Takéhoto Boha „vládcu“ stotožňujeme najmä so znakmi, ktoré naša kultúra označuje ako „mužské“ (nezávislosť, moc, racionalita, sebaovládanie, nepodliehanie citom). Naopak, čnosti stereotypne označované ako „ženské“ (starostlivosť, emocionálnosť, vzá-

jomná závislosť) nie sú v týchto modeloch príliš prítomné.

Boh ako rodič alebo partner

V súčasnej filozofii a teológii sa môžeme stretnúť s rôznymi modelmi, ktoré sa snažia zosúladiť predstavu boha s aktuálnym stavom nášho poznania sveta, človeka a spoločnosti. Boh je v nich predstavený ako komunikátor informácie, osoba vo vzťahu ku komunite, rodič alebo partner v dialógu. Tieto modely sú založené na myšlienke, že aj keď boha nemôže obmedziť nič zvonka, predsa je tu jedna možnosť jeho obmedzenia – a to, že sa obmedzí sám. Podľa Vanstona sa pravá láska vždy spája so zraniteľnosťou a naopak, nepravá láska, ktorá sa prejavuje úsilím o nadvládu, je v istom zmysle majetnícka. Pravá láska je bez záruk a prináša riziko odmietnutia. Vyžaduje si skôr zaangažovanosť ako odstup a v dôsledku toho sa stáva zraniteľnou. Takéto črty nachádzame u Boha, ktorého opisuje Biblia. Je to Boh, ktorý sa angažuje vo svete, je ním do určitej miery ovplyvňovaný – teší sa z jeho krásy, smúti nad jeho tragickými stránkami. Okrem toho tieto modely zdôrazňujú Božie očakávanie našej odpovede, ktorá však vždy ponecháva priestor pre slobodu človeka a nevynucuje si našu poslušnosť. Boh rešpektuje integritu stvoreného poriadku a nezasahuje doň násilne. Aj evolučný proces odráža nenásilnú, vytrvalú lásku, ktorá má schopnosť presvedčiť. Práve prítomnosť zla a utrpenia, ktoré sú v tradičnej koncepcii Božej všemohúcnosti také problematické, bude pochopiteľnejšia, ak pripustíme, že Boh vo svojej moci obmedzuje sám seba. Bolesť, plytvanie a smrť sú nevyhnutnými sprievodnými znakmi procesu evolúcie, vďaka ktorej sa vyvinuli slobodné, morálne konajúce subjekty. Veľmi podobný tomuto prístupu je model, ktorý zdôrazňuje rodičovský rozmer Boha. V procese rastu, výchovy a dospievania dieťaťa mu jeho rodičia skôr vstúpajú určité presvedčenia a morálne štandardy, ako by primárne pôsobili cez donucovanie. Hoci pôsobenie rodičov môže byť nenápadné a veľmi mierne, ich motiváciu

je dosiahnutie určitých cieľov. Dobrý rodič postupne zväčšuje mieru slobody, ktorú dáva svojim deťom s tým, ako postupne dospievajú. Rovnako aj rešpektuje súkromnú zónu svojich detí a dôveruje im. A v určitých momentoch nechá dobrý rodič svoje deti urobiť aj chyby vediac, že človek rastie a dozrieva aj skrze zlyhania a kotrmelce. A podobný typ pôsobenia nachádzame aj v Biblii, keď Boh tvárou v tvár rebelujúcemu Izraelu trpezlivo opakuje svoju ponuku a neopúšťa svoj ľud. Boh je milujúcim otcom, ktorý trpí, keď jeho deti neodpovedajú na jeho ponuku, ale nikdy ich neopúšťa. A toto poslanstvo je pre nás niekedy až škandalóznym jadrom evanjelia. Ako provokatívne na nás niekedy pôsobí otec márnotrátneho syna z Lukášovho evanjelia. Otec, ktorý bez náznaku výčitky prijíma naspäť syna, ktorý zradil všetky hodnoty, čo mu boli od malička vštepované a fakticky sa otca zriekol. Sme to často my, ktorí by prvý zdvihli kamene v spravidlivom hneve. Ale stávame sa iba postavami z príbehu, v ktorom známeho zhýralca najprv exkomunikovali a potom mu ešte aj zakázali vkročiť do kostola. Posťažoval sa teda Bohu: „Nechcú ma pustiť dovnútra, Pane, pretože veľa hreším.“ „Prečo sa sťažuješ?“ odvetil Boh. „Myslíš si, že mňa dovnútra pustia?“

Aký je teda Boh?

Aj toto naše krátke zamyslenie ukazuje, že veda a racionálne poznanie sveta nám umožňujú korigovať naše (často naivné) predstavy o Bohu. Moderná veda nám totiž umožňuje uvažovať o Bohu ako o autorovi plánu samoorganizujúceho sa systému. Príroda je proces zahŕňajúci zákonitosť, náhodu aj nečakaný vznik. V tejto interpretácii Boh rešpektuje integritu sveta, ktorý môže byť takpovediac sám sebou. Boh teda môže pôsobiť prostredníctvom prírodných zákonov, a to tak, že ich používa ako nástroje na dosiahnutie stanovených cieľov. Božím zámerom bolo utvoriť slobodné osoby, ktoré Boh potom pozýva do osobného vzťahu lásky a dôvery. A aký je teda Boh? Nech je možnou odpoveďou tento krátky príbeh: „V jed-

nej dedine mali kňaza, bol to svätý muž, a tak kedykoľvek mali ľudia problém, išli za ním. A on, keďže bol svätý muž, odobral sa na jedno zvláštne miesto v lese, tam predniesol špeciálnu modlitbu a Boh vždy dedinčanom pomohol. Keď ale zomrel a ľudia boli v problémoch, utiekali sa k jeho nástupcovi, ktorý už nebol ani zďaleka taký svätý, ale poznal tajomstvo onoho miesta a slová tej modlitby. A tak išiel do lesa, predniesol modlitbu a Boh dedinčanom znova pomohol. Keď zomrel aj tento kňaz a ľudia potrebovali pomoc, išli požiadať jeho nástupcu, ktorý síce poznal slová modlitby, ale nepoznal to miesto v lese. Povedal teda: „Čo ti zá-

leží na mieste, Pane? Či tvoja prítomnosť neposväcuje každé miesto?“ Predniesol modlitbu a Boh ju znova vyslyšal. Potom zomrel aj on a keď mali ľudia problém, išli požiadať o pomoc jeho nástupcu, ktorý už nepoznal ani to miesto v lese ani slová tej zázračnej modlitby. A tak predniesol: „Určite ti nejde o presné znenie, Pane, ale o úprimnosť prosby človeka v ťažkostiach. Vypočuj, prosím, teda moju modlitbu a pomôž týmito ľuďom.“ A Boh znova modlitbu vyslyšal a dedine pomohol. Aj tento muž zomrel a keď sa dedinčania znova ocitli v problémoch, obrátili sa na jeho nástupcu. Ale tento kňaz sa o svoje povinnosti nezaujímal a viac hľadel na peniaze ako na modlitby. Predniesol teda takúto prosbu: „Čo si to za Boha, keď odmietaš pohnúť prstom, aby si vyriešil problémy, ktoré si beztak dopustil ty sám? To naozaj čakáš, kým si pred tebou nekľakneme a nezačneme úpenlivo prosiť? Vieš čo, urob s tými ľuďmi, čo chceš, mne je to jedno!“ Potom sa hneď vrátil k tomu, čomu sa venoval pred tým, ako mu dedinčania nedali pokoj. A Boh znova jeho modlitbu vypočul a dedine pomohol.“

Miroslav Karaba

Ako sa dostal do Leopoldova tretí zvon

Na začiatku 60. rokov minulého storočia sa predstavitelia Obecného úradu v Červeníku po zrelej úvah rozhodli, že hlavná ulica, kde sa pred každým domom nachádzali murované pivnice na uskladnenie zeleniny, zemiakov, krmnej repy a ostatných poľnohospodárskych produktov, bude rozšírená. V jej strede, oproti vtedajšiemu potravinovému družstvu, stála zvonica, z ktorej zvon ohlasoval rannú, obedňajšiu a večernú modlitbu Anjel Pána, ale upozorňoval občanov aj na živelné pohromy či výnimočné udalosti. Zvonica bola jednou z dominant obce. Stavanie zvoníc sa na uhorskom vidieku rozšírilo po vydaní tzv. ohňového patentu v roku 1751. Zvykli sa stavať najmä na návsi, pri kostoloch, cintorínoch či cestách.

K verešvárskej zvonici patrila aj veľká váha, na ktorej vážili hospodársky dobytok alebo vozy naložené väčším, objemným tovarom. V ďalšej miestnosti bola miestna predajňa mäsa. No zvonica už neplnila svoj význam, tak sa počas úprav hlavnej ulice pristúpilo k jej asanácii. Žiaľ, počas búracích prác sa poškodil aj zvon Florián, ktorého miestni vzápätí previezli do kostola. Po prehliadke odborníkmi sa prišlo na to, že zvon je výrazne poškodený. Vrchná časť, ktorou zvon býva uchytený na transmisiiu, bola odlomená. Aby sa mohol zavesiť do kostolnej veže, bola odlomená časť nahradená novou, a tú vyrobil farník Jozef Hesko Kuda z Leopoldova. V tom čase bol správcom leopoldovskej farnosti vdp. Imrich Hoferka. Rozhodlo sa, že

drevená konštrukcia, na ktorej zvony viseli, bude nahradená kovovou a od roku 1963 tak boli vo veži kostola v Červeníku tri zvony namiesto pôvodných dvoch. Keďže zvony sa museli obsluhovať ručne ťahaním lán, pristúpilo sa aj k ich elektrifikácii.

Táto práca bola zverená p. Dedičovi z Brna. Následne správca leopoldovskej fary zakúpil aj pre leopoldovský Kostol sv. Ignáca menší zvon, a tak oba kostoly vo farnosti mali po tri zvony.

Pôvodné zvony v leopoldovskom kostole boli zrekvírované počas prvej svetovej vojny pravdepodobne po potreby zbrojárskeho priemyslu. O nich nemáme teraz naporúdzi žiadne podrobnejšie informácie. Po vojne, roku 1921, bol zhotovený nový, takzvaný Veľký zvon s krásnou kresbou anjela počas pôsobenia kňaza Jozefa Janeca vo farnosti (1912 – 1936). Svetlo sveta uzel v zvonolejárskej dielni bratov Fischerovcov v Tnave. Jeho odliatie bolo financované z milodarov občanov mesta a farníkov.

Vráťme sa na chvíľu ešte do Verešvára. Posledným, avšak dosť podstatným problémom bolo poškodenie veľkého zvona v Červeníku ešte z obdobia druhej svetovej vojny. Aj tento problém sa podarilo vyriešiť, ale až po príchode nového správcu farnosti.

Vdp. Peter Haramia prišiel do farnosti v roku 1980 a po vypočutí si našich pripomienok k stavu zvona rozhodol, že zvon bude demontovaný a odvezený na preliatie do známej zvonárskej dielne v Brodke u Přerova, ktorú viedla Leticie Vránová-Dytrychová. Po preliatí a zachovaní predošlej evidencie na zvone pribudlo sem ešte jedno meno – išlo o meno spomínaného správcu farnosti vdp. Petra Haramiu. Po oprave bol zvon premiestnený späť do Červeníka v júli 1981 a následne ho posvätil trnavský biskup Mons. Július Gábriš za účasti mnohých veriacich z blízkeho, ale aj ďalekého okolia. Nakoniec zvon miestni veriaci inštalovali na svoje pôvodné miesto, odkiaľ sa do okolia ozýva podnes.

Hovorí sa, že zvony živých volajú a mŕtvych oplakávajú. Možno vám padne vhod zaujímavá informácia, že najstarší doteraz známy zvon pochádza z Talianska a bol vyrobený v 5. storočí, ale najstaršie informácie o používaní zvonov na našom území pochádzajú z 12. storočia. Najstaršie podnes zachovaný zvon na Slovensku je zvon z Ladíc z roku 1315. Zvonolejárstvo patrí k starým remeslám – odlievanie zvonov na našom území je známe už od 13. storočia.

Michal Adamkovič

CHODNÍK POPRI ŽELEZNIČNEJ TRATI NA KOPANICIACH BUDE OSVETLENÝ

Obyvatelia Kopaníc sa už veľa rokov ponosujú na to, že keď večer využívajú cestu alebo chodník okolo železničnej trate na Kopaniciach, vystavujú sa pre úplnú tmu rôznym rizikám. Žiadosť obyvateľov podporilo zastupiteľstvo aj vedenie mesta a na začiatku roka 2021 mesto získalo stavebné povolenie na vybudovanie osvetlenia chodníka popri železničnej trati na Kopaniciach. Pred koncom februára sme začali s jeho výstavbou. Chodník (a medzi Kukučínovou a Ul. Janka Kráľa cesta) je častou používanou spojnica medzi ulicami Jilemnického, Janka Kráľa a Ivana Kraska až na Kukučínovu. Využívajú ho chodci i bicyklisti a keďže je pomerne frekventovaný, je potrebné, aby bol osvetlený a bezpečný. Táto spojnice je využívaná často i smerom k železničnej stanici s vyústením na Piešťanskú cestu, čo dodáva tejto stavbe ešte väčší význam. Dĺžka trasy osvetlenia je asi 400 m a stožiare budú umiestnené priebežne v odstupoch asi 2,5 m od oplotenia rodinných domov.

(bajt)

NEHODA NA HLOHOVSKEJ

Polícia bola v pondelok 1. februára krátko pred poludním privolaná ku kolízii dvoch áut v meste Leopoldov. Ako nás informovala Zlatica Antalová z Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Trnave, pri zrážke dvoch osobných automobilov sa poškodilo aj dopravné značenie a krušpán. Hliadka vykonala s oboma vodičmi dychovú skúšku, pri ktorej sa prítomnosť alkoholu v ich dychu nepotvrdila. Počas kolízie sa nikto ne-

zranil a policajti nehodu evidujú ako škodovú udalosť. Vec vyriešili priamo na mieste, 21-ročnej vodičke auta Opel Corsa uložili blokovú pokutu.

(r)

PRAVIDELNE TESTUJE AJ VÄZNICA

Okrem testovania v meste sa testovalo aj vo väznici podobne ako pri predchádzajúcom plošnom testovaní. Priebežne testovali príslušníkov zboru, ale na odborných miestach pri administratívnej budove aj ich rodinných príslušníkov, keďže sa ukázalo, že nákaza sa pomerne masívne šíri aj v ústave.

Zbor väzenskej a justičnej stráže v rámci celoslovenského skríningu len od 19. januára do utorka 26. januára otestoval 18364 ľudí, pričom až 575 testov malo pozitívny výsledok. Z celkového počtu testovaných bolo 5134 odsúdených. Na ochorenie covid-19 bolo pozitívne otestovaných 440 odsúdených. Spomedzi príslušníkov alebo zamestnancov zboru bolo počas týždňového testovania v slovenských väzniciach s pozitívnym výsledkom otestovaných 92. Zvyšní pozitívni testovaní boli civilné osoby, pretože ZVJS testoval nielen svojich príslušníkov a zamestnancov ZVJS a väzené osoby, ale takisto personál ministerstva spravodlivosti, pracovníkov súdov, Justičnej akadémie a zamestnancov ďalších inštitúcií. Možnosť otestovať sa mali možnosť aj osoby žijúce v spoločnej domácnosti. Proces testovania logisticky, administratívne a s použitím vlastného zdravotníckeho aj ostatného personálu zabezpečuje priamo ZVJS, resp. konkrétne ústavy, a pokračuje v priebežnom testovaní. Podľa agentúry TASR sa aktuálne v slovenských väzenských ústavoch nachádza 1618 obvinených a 8892 odsúdených. Zbor väzenskej a justičnej stráže k 1. januáru 2021 evidoval 4736 príslušníkov a 733 zamestnancov.

(r)

Šachové okienko

Medzi šachistami nájdeme aj tzv. všestranných. To sú takí, ktorí sa nezaoberajú len kompozičným šachom, ale dosahujú výborné výsledky aj v praktickej hre. Medzi nich patrí aj **Ladislav Salai** (* 18. 1. 1961), rodák zo Zvolena; viacero rokov býval v Martine, ale aj Hlohovci (odkiaľ pochádza jeho manželka) a Žiline, vyštudovaný elektrotechnický inžinier, ktorý je synom Ladislava Salaia (* 1934 - 2006) tiež bývalého šachového skladateľa. Pretože majú zhodné meno, tak ich v šachovej literatúre je zvykom rozlišovať prívlastkom mladší (jr. - junior) alebo starší (sr. - senior), lebo ináč by sa musel písať pri ich priezvisku rok narodenia. To je nevýhoda v rodinách, kde dajú svojmu synovi meno po otcovi. Teraz sústredíme našu pozornosť na juniora - jubilanta, ktorý v januári oslávil svoje 60. narodeniny. Ešte ako mladého chlapca jeho otec naučil základné pravidlá kráľovskej hry, ktorá ho natoľko zaujala, že sa stala doteraz jeho záľubou a určite tak bude aj naďalej. V kompozičnej tvorbe, ktorej sa venuje od svojich trinástich rokov, sa stal všestranným šachovým skladateľom vytvárajúcim skladby rôzneho žánru. Celkove ich uverejnil niekoľko stoviek, z ktorých mnohé získali vyznamenania a medzi nimi aj najvyššie. V *Albumoch FIDE 1914 - 2015* za uverejnené skladby získal 87,35 bodu, čím prekročil hranicu na udelenie titulu veľmajstra FIDE v šachovej skladbe o viacej ako 17 bodov. Ako riešiteľ dosahoval výborné výsledky v súťažiach národných, ale aj medzinárodných (napríklad zvíťazil na *Medzinárodných majstrovstvách SR* v Hlohovci 2000). Trikrát sa zúčastnil na riešiteľskej súťaži konanej v rámci medzinárodného turnaja Slovak Open v Hlohovci koncom deťadesiatych rokov, kde tiež obsadil prvé priečky. Vo svetovom rebríčku neaktívnych riešiteľov je uvedený ako GM (veľmajster) na 3. mieste s ratingom 2613 bodov. Skladby uverejňoval nielen samostatne, ale aj vo dvojici (napr.: L. Salai sr., E. Klemanič, L. Kekely, Z. Labai, S. Vokál, J. Lorinc, L. Lehen, E. Vlasák, M. Dragoun, A. Čistákov, S. Tkačenko atď.), či v trojici, päťici alebo šestici. Z jeho bohatej kompozičnej tvorby sme vybrali na ukážku jednu štúdiu (zobrazenú na diagrame) ocenenú II. cenou, kde začína biely a vyhrá po najlepšej obrane čierneho. V pešákovskej skladbe nájde riešiteľ niekoľko premien pešákov na dámy za bieleho i čierneho. Je prekvapením, že sa podobný námet už nevyškytol do r. 1999.

Skladba č. 55

Ladislav Salai jr.

II. cena Šachové umění 1999

Biely ťahá a vyhrá

Rovnako vynikajúci je aj v mnohofažkách; napr.: biely - Kh8 Sf2 Sh5 Jd1 Jf4 Ph3 (6), čierny - Kf1 Vb3 Vh1 Sc8 Pb4 d2 d3 h2 h4 (9), mat 8. ťahom, Pat a mat 2000-2001. Riešenie: **1.Jd5!** Kg2 2.J5e3+ K:h3 3.Jd5 Kg2 4.Jf4+ Kf1 5.S:h4 Vb1 (5. - Sb7 6.Je3+ Kg1 7.Jh3 mat) 6.Se2+ d:e2 7.Je3+ Kg1 8.J:e2 mat, keď pokus 1.S:h4? zlyháva na 1. - Sb7!

Dve ďalšie jeho reprodukované skladby (mnohofažku a štúdiu) možno nájsť v publikácii *Kompozičný šach na Slovensku* (Šport Bratislava 1984) z pera B. Formánka alebo iné v *Slovenskom výbere I a II*. Zmienka o ňom je tiež v *Malej encyklopédii šachu* (Olympia Praha a Šport Bratislava 1989).

Šachové majstrovstvo medzinárodného majstra Ladislava Salaia jr. si ukážeme v partii z medzinárodného turnaja o *Banícky kahanec*, ktorý sa uskutočnil v Prievidzi r. 1997 už ako jeho 28. ročník, kde Laco obsadil 4. priečku z dvanástich účastníkov so ziskom 7 bodov (+6 = 2 - 3), keď zaostal za víťazom o 1,5 bodu. Jeho rating mal vtedy hodnotu 2435 bodov.

Ján Helbich - Ladislav Salai (BK Prievidza 8. - 17. 9. 1997)

1.e4 e5 2.Jf3 Jc6 3.d4 e:d4 4.J:d4 Sc5 (4. - Df6 5.Se3 Sc5 6.c3 Dg6 7.Jd2 Jf6 8.f4 J:d4 9.c:d4 Sb4 10.f5 Dg4 11.e5 De4 12.Ke2 S:d2 13.K:d2 Jd5 14.Df3 D:f3 15.g:f3 d6 Nataf vs. Hector, Štokholm 1998/1999) **5.Se3** (5.Jb3 Sb6 6.Sd3 Jf6 7.0-0 d6 8.h3 Se6 9.J1d2 Dd7 10.Kh2 0-0-0 11.De2 g5 12.a4 g4 13.h4?! (13.a5!) Ligárt vs. Fraas, ME juni-
orov R. Sobota 1996) **5. - Df6 6.c3 Jge7 7.Sc4 0-0 8.0-0 Jg6** (8. - Dg6 9.Jd2 S:d4 10.c:d4 d5 11.e:d5 Jb4 12.Sf4 Jb:d5 13.Sg3 c6 14.Ve1 Jf5 15.Jf3 J:g3 16.h:g3 Jb6 J. Polgárová vs. Piket, Tilburg 1996) **9.Dd2 h6 10.f4 d6 11.b4 Sb6 12.Ja3 Sd7 13.Jac2 Vae8 14.Sd3 Jb8 15.Vae1 c5 16.b:c5 d:c5** (16. - S:c5 17.Jb4 Dh4 18.Jd5 Je7 19.Jb5 Jbc6 20.Sf2 Jc8 21.Jbc7 Vd8 22.Kh1 Dh5 23.f5 Dg5 24.D:g5 h:g5 25.f6 Je5 26.Se2 S:f2 27.V:f2 +/=) **17.e5 Dd8 18.Jb5 S:b5 19.S:b5 D:d2 20.S:d2 Vd8 21.Se3?! (21.Ve2 Jc6 22.Ja3 Ja5 23.Jc4 Sc7 24.J:a5 S:a5 25.Sc4 a6 26.a4 Je7 27.Se1 Jc8 28.Sh4 Vde8 29.Sd5 S:c3 33.S:b7 Jb6 31.Kh1 Vb8 32.S:a6 J:a4 33.Se7 Vf8 34.Sd6 +/=) 21. - Je7 22.Se2 Jd5 23.c4 Jc3** (23. - J:e3 24.J:e3 Sa5 25.Vb1 b6 26.Jd5 Jc6 27.a4 Jd4 28.Sg4 g6 29.Kf2 Kg7 30.h4 b5 =) **24.Sf3 Jc6 25.Ja1?! (25.S:c6 b:c6 26.Va1 Vd3 27.a4 Je4 28.a5 Sc7 29.Sc1 a6 30.Je3 Vb8 31.Ve1 Jd2 32.Vd1 V:e3 33.S:d2 Vd3 =) 25. - Jd4?! (25. - J:a2 26.Jc2 Jd4 27.J:d4 c:d4 28.Sd2 Vc8 29.Va1 Jc3 30.S:b7 V:c4 +/=) 26.S:b7 J:a2 27.S:d4 c:d4?! (27. - V:d4! 28.f5 Jb4 29.e6 V:c4 30.Ve2 Ve8 31.Sf3 f:e6 32.f:e6 Vc3 33.Se4 c4+ 34.Kh1 Ve3 35.V:e3 S:e3 -/+)** **28.Jb3 a5 29.c5 a4 30.c:b6 a:b3 31.Vb1?** [31.Sf3! Jc3 32.Vf2 d3 33.Vd2 Vd4 (33. - b2? 34.V:b2 d2 35.Va1 d1D+ 36.S:d1 V:d1+ 37.V:d1 J:d1 38.Vb3 Vb8 39.Kf1 Je3+ 40.V:e3 V:b6 41.Kf2 Kf8 42.g4 +/=) 34.b7 Vfd8 (34. - Vb8 35.Ve3 Ja4 36.Vd:d3 b2 37.Vb3 V:f4 38.e6 f:e6 39.V:e6 Jc5 40.Ve8+ Kf7 41.V:b8 J:b3 42.Vf8+ Kg6 43.b8D b1D+ 44.Kf2 Dc2+ 45.Kg3 V:f8 46.D:f8 Jd2 47.h4 Kh7 =) 35.Va1 Vb4 36.V:d3 V:d3 37.Va8+ Kh7 38.b8D V:b8 39.V:b8 g6 40.Vb7 Kg7 41.Kf2 Kf8 =] **31. - Vb8 32.Sd5 Jc3 33.S:b3 J:b1 34.V:b1 Vf8 35.Sd5 d3 36.b7?? Vc5 37.Sf3 d2 38.Vf1 Vc1 39.Kf2 V:b7 40.Sd1 Vd7 41.Ke2 Kf8 42.Vf3 Vc4 43.Ve3 V:f4 44.e6 f:e6 45.V:e6 Vfd4 0:1**

V škótskej hre (C45) sa dopustil biely viacerých nepresností, ale o výsledku duelu rozhodla nakoniec jeho hrubá chyba v 36. ťahu. Správne mal hrať: 36.Kf2! d2 37.Vd1 V:b6 38.V:d2 Kf8 39.Ke3 Vc3+ 40.Vd3 V:d3+ 41.K:d3 Vb1 42.f5 Vf1 43.Sf3 Ke7 44.Ke3 Vh1 45.h3 Va1 46.Sd5 h5 47.h4 Va3+ 48.Kd4 Va4+ 49.Sc4 Va1 50.Se2 Vh1 51.g3 Vg8 52.S:h5 V:g3 53.Se2 Va3 54.h5 s remízou, čo však nájsť počas hry s časovým limitom nebolo ľahké.

Pri príležitosti životného jubilea želáme Lacovi Salaiovi pevné zdravie, rodinnú pohodu, veľa šťastia do ďalších rokov života a potešenia pri skladaní, či riešení skladiet, ako aj veľa víťazstiev v šachových dueloch na turnajoch!

Riešenie skladby zobrazenej na diagrame pošlite na e-adresu: casopis@leopoldov.sk alebo priamo na MsÚ v Leopoldove do 15.4.2021. Jeden vyžrebovaný riešiteľ bude finančne odmenený. Ako výherca za správne vyriešenie skladby č. 54 bol vyžrebovaný Jozef Holubec. Blahoželáme!

Riešenie skladby č. 54 (Vokál): 1.Sd3! Vg6 2.Kc3 Vh6 3.e4 (3.Kc4? Vh4!) 3. - Vg6 4.Kc4 Vh6 5.Kb5 Vg6 6.K:a4 Vh6 7.Sb5 Vg6 8.c4 Vh6 9.Jb3 Vh4 10.J:a5 V:e4 11.Jb7 mat. Medzi vysokoškolskými profesormi nájdeme málo šachistov a ešte menej šachových skladateľov, ale aspoň jedného sme mali možnosť predstaviť čitateľom leopoldovského dvojmesačníka.

(GK)

Harmonogram zberu – 1. polrok 2021

Každá domácnosť na začiatku roka dostala od samosprávy kalendár vývozu odpadu na prvý polrok. Tento rok bol kalendár rozšírený o nové informácie – pribudol kalendár vývozu separantov, ktoré ukladáme do 1100-litrových kontajnerov a pomerne alarmujúce informácie o tom, koľko percent konkrétnych odpadov vyseparujeme v našom meste. Pritom separácia vytriediteľného odpadu je základný predpoklad na zvrátenie likvidácie životného prostredia i neustále a výrazne zvyšujúcich sa poplatkov za zber a uskladnenie nevytriedeného odpadu.

Termíny vývozu:

komunálny odpad (vždy v stredu a vo štvrtok každý párny týždeň): 10. a 11. marca, 24. a 25. marca, 7. a 8. apríla, 21. a 22. apríla, 5. a 6. mája, 19. a 20. mája, 2. a 3. júna, 16. a 17. júna,

plasty: 3. a 31. marca, 28. apríla, 62. mája, 23. júna,

papier: 19. marca, 30. apríla, 11. mája

Termíny vývozu – 1100-litrové kontajnery na separanty:

kovy: 5. marec, 16. apríl, 28. máj,

tetrapaky: 12. marec, 23. apríl, 4. jún,

sklo: 26. február, 2. apríl, 7. máj, 11. jún,

olej: 26. marec, 28. máj

časopis obyvateľov Leopoldova

Ročník: 35. Vydáva: Mesto Leopoldov. Sídlo vydavateľa a adresa redakcie: Hlohovská cesta 2, 920 41 Leopoldov; IČO: 00312703. Redakčná rada: Juraj Hladký – predseda, Mária Kusá, Kristína Bajtlová, Martin Jurčo. Telefón: 033/734 22 07. Fax: 033/734 23 88, casopis@leopoldov.sk. Vychádza šesťkrát ročne. Inzercia v redakcii. Nepredajné. Náklad: 800 ks. Tlač: VM-print Leopoldov. Distribúcia: Rozširuje sieť domácich predajcov. Evidenčné číslo: EV 4016/10, ISSN 1339-4290. Vyšlo: marec 2021

OCHORENIE COVID

Čo si kúpiť na doma z lekárne:

Oxymeter

merať na viacerých prstoch, opakovane a v pokoji, pozor, môže vykazovať zlé meranie pri dlhých nechtoch, pri laku na nechty a slabých baterkách

Tlakomer

vždy si urobte 3 merania a z 2. a 3. urobte priemer

Teplome

Vitamíny

denné dávky po konzultácii s lekárom (po jedle: Vitamín C 2g u infikovaného (rozdelené do 2-3 dávok), ako prevencia 1g (rozdelené do 2 dávok), vitamín D 1000 IU, Zinok 15-25 mg 1x denne

Domáca liečba, lieky dostupné z lekárne:

- v maximálnej miere dodržujte karanténu
- psychika je dôležitá (treba sa upokojiť)
- pri bolesti hrdla kvapky / tabletky na hrdlo, pri miernom kašli kvapky na vykašľavanie, pri nádche sprej do nosa, pri teplote paralen/acylpyrin a iné...
- Pozor!; treba piť veľmi veľa tekutín a mať ľahkú stravu
- potrebné sú vitamíny a podpora imunity

Všetky voľne dostupné lieky vždy len po konzultácii s lekárnikom alebo lekárom

Kedy určite kontaktovať lekára:

- teplota nad 38 st. C trvá viac ako 3 dni, pri bolesti na hrudníku pri kašli, zhoršujúce sa dýchanie
- keď začnete menej prijímať stravu a tekutiny, keď začnete menej močiť
- keď vám nezaberajú lieky z lekárne
- Kedy volať 112:**
- keď máte pri bežných aktivitách nedostatok vzduchu (telefonovanie, cesta na WC)
- pri tlaku na hrudi
- keď vykašľavate krv, máte modré pery, ste bledý
- keď oxymeter opakovane ukazuje hodnotu pod 92% (ráno hneď po prebudení môže byť saturácia nižšia, preto merať s časovým odstupom a po rozdýchaní)

Čo robiť po liečbe:

- pri ukončení karantény
- PN treba lekárovi povedať všetky pretrvávajúce príznaky (kašeľ, slabosť, a pod.)
- vždy podľa priebehu (ťažký, stredný) choroby a po dohode s lekárom sa určí rekonvalescencia

U rizikových (najmä príznakových) pacientov (viaceré ochorenia súčasne, obezita, sklon k zvýšenej zrážanlivosti krvi a ďalšie) je vhodné po konzultácii s ošetrovúcim lekárom urobiť rozbor krvi (parametre zrážania a iné).

Dôležité zásady:

- vždy si píšete poznámky o zdravotnom stave pre lekára a RZP: teplota (2x denne), saturácia (2-3x denne), tlak a pulz (2x denne), majte pripravený zoznam liekov, ktoré užívate (aj voľnopredajných)

Duševná pohoda

- nebáť sa rozprávať o problémoch s rodinou, stále vetranie a dýchanie čerstvého vzduchu cez okno, na balkóne

- v rámci rodiny stála kontrola starších, komunikácia a pomoc